humanitas

AUGUSTUS 1967
STE JAARGANG NO. 4

VERSCHIJNT
× PER 2 MAANDEN

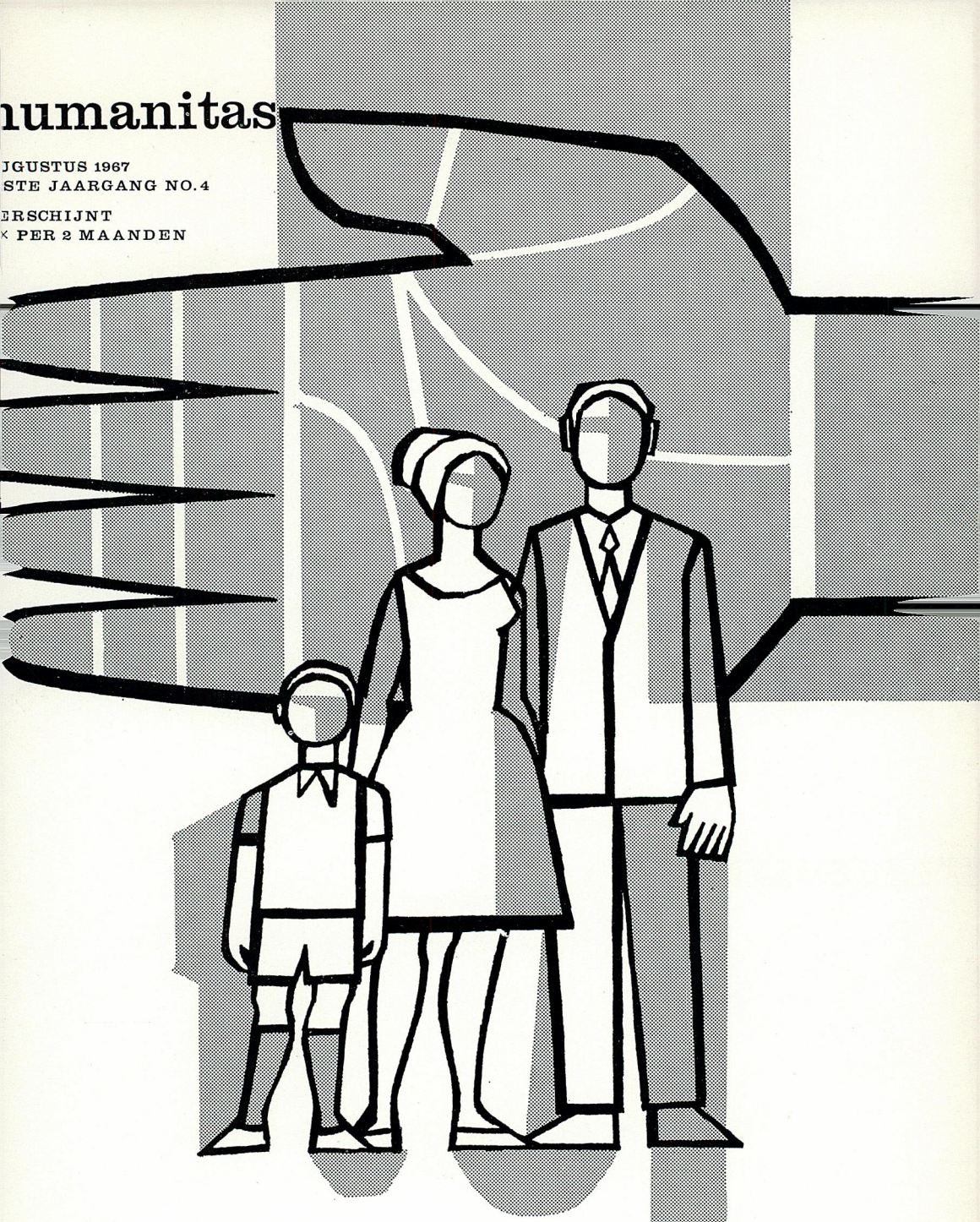

KADERORGAAN VAN DE NEDERLANDSE
VERENIGING VOOR
MAATSCHAPPELIJK WERK 'HUMANITAS'

CENTRAAL BUREAU 'HUMANITAS'
J.W. BROUWERSSTRAAT 16 - AMSTERDAM

REDACTIE:

T. van Grootheest,
hoofdredacteur

Drs. P.Albarda,
redacteur

A. de Paauw,
red. Algemeen maatschappelijk werk

P. E. Hutte,
red. Reclassering

H. van Schaaik,
redactiesecretaris

J. Terlouw,
red. Gezinsverzorging, Bejaardenwerk.

W. Post,
red. jeugdzaken

Mej. drs. R. A. E. Zijlman,
red. Maatschappelijk Opbouwwerk

ADMINISTRATIE:

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam
Telefoon: 020 - 739444

INHOUDSOPGAVE

blz. 57 *T. van Grootheest:* Kennis en Beeld van de sociale dienstverlening.

blz. 61 *J. Hillenius:* Drie wetsontwerpen.

blz. 68 *A. de Paauw:* Medische consultatiebureaus voor alcoholisme.

blz. 72 *J. Terlouw:* Dienstencentra; verschijnsel van de mode of noodzaak van de tijd?

blz. 75 Zichzelf worden in menselijke relatie (boekbespreking).

blz. 79 Jurisprudentie Algemene Bijstandswet.

KENNIS EN BEELD VAN DE SOCIALE DIENSTVERLENING

het onderzoek

Drieduizend Nederlanders hebben zich door 352 enquêteurs en enquêtrices laten ondervragen wat betreft hun kennis van de sociale dienstverlening en het beeld dat ze daaromtrent hebben.
Dit gebeurde door de N.V. v/h Nederlandse Stichting voor Statistiek in opdracht van de Minister van C.R.M.
Deze opdracht werd verstrekt eind 1964 en op 9 juni 1967 werden de resultaten van dit onderzoek aan de openbaarheid prijs gegeven. Het is een ondoenlijke zaak om alles wat in het rapport vermeld staat aan diepgaande beschouwingen te onderwerpen.
Ik wil daarom in eerste instantie volstaan met het weergeven van de meest in het oog springende punten.

bekendheid

Het blijkt dat negen van de tien Nederlanders bekend zijn met het bestaan van de gemeentelijke diensten voor Sociale Zaken. Er zijn verschillen te constateren bij de verschillende leeftijdsgroepen maar erg groot zijn die verschillen niet.
Opmerkelijk is dat bij degenen die middelbaar en hoger onderwijs hebben genoten de grootste mate van bekendheid met deze diensten wordt aangetroffen.
Het bekend zijn mét blijkt overigens nog niet in te houden dat men daaruit de conclusie zou mogen trekken, dat wanneer 'onbekend onbemind maakt', 'bekend' dan wel 'bemind' zal maken. Wat is nl. het geval.
Ongeveer 11 percent der ondervraagden zegt nooit gebruik te willen maken van de Gemeentelijke Sociale Dienst. Niet minder dan 58 percent zegt 'het een hele stap te vinden'. Tien percent zou er gemakkelijk toe komen en de rest weet het niet of heeft nooit van de Dienst voor Sociale Zaken gehoord.
Opgemerkt moet worden, dat deze gegevens zijn verzameld vóór de invoering van de Algemene Bijstandswet. Of daarna het beeld aanmerkelijk veranderd zal zijn valt moeilijk te beoordelen.
De 'drempelvrees' is dus wel groot, hetgeen voor 'insiders' geen verrassing is. Een van de oorzaken van deze 'drempelvrees' is volgens het rapport dat men niet wil dat 'de omgeving' zal merken dat men om hulp vraagt. Deze constatering werpt toch wel een bijzonder licht op de talloze uitspraken, die de laatste tijd worden gedaan over de opzet en uitbouw van de sociale dienstverlening op wijkniveau, teneinde deze dienstverlening meer 'bekend en dus beter bereikbaar te maken'.
Deze uitspraken vinden in dit onderzoek geen steun. Het zal de moeite waard zijn

nader te bezien hoe de 'drempelvrees' dan wel overwonnen zou kunnen worden. Het zal er daarbij m.i. vooral om gaan de sociale dienstverlening niet in de eerste plaats 'geografisch bereikbaar' te maken maar de 'psychologische bereikbaarheid' bevorderen. Ik kom daar aan het eind van dit artikel nog op terug.

andere vormen van sociale dienstverlening

Het blijkt dat 6 van de 10 Nederlanders wel eens gehoord heeft van een Bureau van Levens- en Gezinsmoeilijkheden en van een M.O.B. Opmerkelijk is echter dat, terwijl men in het algemeen wel een beeld heeft van wat de eerstgenoemde bureaus voor diensten kunnen verlenen, men nauwelijks enig idee heeft wat een M.O.B. zou kunnen doen.
Is het te speculatief om te veronderstellen dat dit nauw samenhangt met de ongelukkige naamgeving, die meestal nog tot drie hoofdletters wordt gereduceerd? Wat kan men zich voorstellen bij Medisch Opvoedkundig Bureau? Om zoals gezegd van M.O.B. maar te zwijgen. 'Adviesbureau bij opvoedingsmoeilijkheden' zou ongetwijfeld heel wat duidelijker zijn, al klinkt het wel minder fraai.

Hoe staat het met het algemeen maatschappelijk werk? De bekendheid daarmede doet weinig onder voor die welke de Gemeentelijke Sociale Diensten genieten. Acht van de tien Nederlanders weten van het bestaan. Ja, men weet zelfs dat er naast materiële hulp ook en vooral diensten verleend worden bij niet materiële problemen. Alleen denken velen, dat men, om voor hulp in aanmerking te komen, 'van hetzelfde geloof' moet zijn.
Zoals we bij de Gemeentelijke Diensten voor Sociale Zaken zien, maakt echter bekend nog niet bemind.
Hoe groot echter de percentages zijn van de ondervraagden die 'nooit' of 'wel' van de mogelijkheden gehoord hebben of 'voor wie het een hele stap zou betekenen' er gebruik van te maken, vermeldt het rapport niet en eerlijk gezegd betreuren we dat.
Juist voor het algemeen maatschappelijk werk zou het van bijzondere betekenis zijn geweest te weten hoe groot de 'drempelvrees' is. Nu moeten we het doen met een paar algemene opmerkingen (met percentages) waaruit op te maken valt, dat de bereidheid om een instelling van sociale dienstverlening te raadplegen toeneemt naarmate de problemen minder 'pijnlijk' en 'intiem' zijn. Maar dat wisten we al.

maatschappelijk opbouwwerk

Wat ook geen nieuws is, is dat de term 'maatschappelijk opbouwwerk' weinig bekendheid geniet; 2/3 der ondervraagden bleek er zich helemaal niets bij te kunnen denken en aan de overigen was ook niet veel meer te ontlokken dan enkele vage aanduidingen. Hoe kan het ook anders, als zelfs bij een vraag aan insiders deze term een stroom van woorden maar weinig concreets te voorschijn brengt. Voor een instelling is het overigens wel een handzaam gegeven, als er nl. aan iets dat nieuw opgezet moet worden de term 'opbouwwerk' wordt toegevoegd dan stijgen de kansen op rijkssubsidie met tenminste 50 percent. (Dit percentage is niet ontleend aan enig onderzoek).

hoe is het beeld van de sociale dienstverlening in het algemeen?

De Nederlanders met een middelbare en hogere opleiding brengen maatschappelijk werk vooral in verband met diegenen, die maatschappelijk 'buiten spel staan', zoals daar zijn, 'a-socialen, ongehuwde moeders, misdadigers'.
Kortom zij plaatsen het maatschappelijk werk buiten de eigen kring. Mensen met

een lager opleidingsniveau daarentegen geven het maatschappelijk werk gemakkelijker een plaats binnen de eigen kring: 'Dat is voor diegenen onder ons die in moeilijkheden verkeren: bejaarden, zieken, ouders met problemen.'
Zo zie je maar weer: een goede opleiding is ook niet alles!

'de drempelvrees'

Hiervoor schreef ik, dat ik op de 'bereikbaarheid' van de sociale dienstverlening nog terug zou komen. Dat gaat dan nu gebeuren. Aangezien de 'drempelvrees' alleen is onderzocht met betrekking tot de Diensten van Sociale Zaken zouden de particuliere instellingen zich uitbundig op de borst kunnen kloppen in de veronderstelling, dat deze 'drempelvrees' alleen voor deze diensten geldt. Te vrezen valt echter, dat voor vele particuliere instellingen zo niet precies hetzelfde dan toch wel nagenoeg hetzelfde geldt, althans wanneer de problemen 'pijnlijker' en 'intiemer' van aard zijn.
Nu kan men die drempelvrees op twee manieren benaderen:
a. men kan zeggen gelukkig dat hij er is, anders wisten de instellingen zich helemaal geen raad,
b. door die drempelvrees blijven een aantal mensen van hulp verstoken en dat moet voorkomen worden.
Ik kan iets voelen voor de stelling onder a wanneer het gaat om het 'bermtoerisme'. Ik ben daar namelijk in ons overvolle land een groot voorstander van. Daardoor immers blijft er voor andere mensen nog hier en daar een stukje natuur over, waar het nog rustig is.
Bepaal ik me tot de sociale dienstverlening, dan ben ik toch meer geneigd stelling b te onderschrijven.
Maar hoe overwinnen we die drempelvrees?
Laten we wel wezen: hulp geven is als je het goed wilt doen niet eenvoudig, hulp vragen is nog veel moeilijker.
Iemand die in de situatie verkeert, dat hij niet zonder hulp van anderen kan zal, wanneer het zoals het rapport zegt, om 'pijnlijke' resp. 'intieme' problemen gaat, moeilijk kunnen ontkomen aan het gevoel dat hij "een sukkel, een mislukkeling, resp. een zondaar" is.
Hulp vragen verhoogt de zelfbewustheid niet. Zonder hulp te vragen blijf je, als je problemen hebt natuurlijk, ook het gevoel hebben dat je een sukkel, een mislukkeling resp. een zondaar bent, alleen je hoeft het dan niet te laten merken.
Kan de drempelvrees verminderd worden? Het lijkt mij van wel en hier volgen geheel gratis enkele suggesties:

wat niet moet

Men moet niet al te vanzelfsprekend aannemen dat instellingen die zich ook en vooral bezighouden met hulpverlening bij 'pijnlijke en intieme' problemen op 'wijkniveau' gesitueerd moeten worden. Dat deze instellingen daar zo gemakkelijk voor iedereen bereikbaar zijn staat niet zonder meer vast. Juist doordat ze zich in het directe woonmilieu bevinden worden ze in 'psychologische' zin juist voor sommige hulpzoekenden onbereikbaar.
Men wil het voor zijn 'omgeving' niet weten, zegt het rapport. Welnu de beste manier om het inroepen van hulp bij de omgeving bekend te laten worden is de hulpverlenende instelling in de wijk waarin de hulpzoekende woont te situeren.
Het is wat anders als het om voorzieningen gaat, die bestemd zijn voor mensen voor wie het een belemmering zou betekenen om wat verder weg te moeten, bijv. gehandicapten, hoog-bejaarden, enz. Maar voor de rest.....?

Wie wel eens jaarverslagen heeft bekeken van Bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden zal weten dat cliënten niet alleen veelvuldig van verafgelegen stadsdelen komen, maar voor een niet onbelangrijk gedeelte ook uit andere — vaak vrij ver afgelegen — gemeenten.

wat zou er wel moeten

Er zou meer voorlichting moet worden gegeven die erop gericht is de sociale dienstverlenings ook 'psychologisch bereikbaar' te maken. Deze voorlichting zou primair gericht moeten zijn op de gedachte dat het vragen van hulp een 'normale' aangelegenheid is. Men moet het gevoel kwijt, dat wanneer men de hier beschreven hulp vraagt, men behoort tot de klasse der "sukkels, der mislukkelingen, enz."
Het is duidelijk dat dit soort gevoelens door voorlichting alleen slechts op de lange duur zijn weg te werken. Toch is er heel wat te bereiken. Onze opvattingen omtrent de seksualiteit hebben zich, mede dank zij een onafgebroken voorlichting, ook drastisch gewijzigd. Zoiets moet ook mogelijk zijn t.a.v. problemen rondom de 'socialiteit'.
Daarnaast zou eens overwogen kunnen worden om voor de diensten die door de instellingen worden verleend, voor zover dit nog niet gebeurt, een tegenprestatie in geld te vragen. Dit zal de gevoelens van afhankelijkheid wel niet geheel opheffen, maar ze sterk kunnen verminderen. Het geeft de hele relatie in ieder geval een wat zakelijker karakter en dat kan m.i. geen kwaad.
Daarnaast zouden de instellingen zich eens moeten beraden op hun naamsaanduiding. Wat zegt de benaming algemeen maatschappelijk werk? Wat moet men zich denken bij gezinsvoogdij en patronage?
Voor een buitenstaander bieden deze woorden weinig aanknopingspunten met betrekking tot de funktie van de instellingen die zich er mede 'sieren'.

wat zou er nog meer kunnen?

Wij moeten er gewoon van uitgaan, dat de 'drempelvrees' voorlopig nog wel een realiteit zal zijn. Alleen maar betreuren, dat dit zo is brengt ons niet veel verder. Psychologisch meer bereikbaar wordt de sociale dienstverlening wanneer het leggen van het eerste contact een vrijblijvender karakter krijgt. Daartoe zijn twee middelen denkbaar: a. de telefoon; b. een bereikbaar centraal punt.
De telefoon biedt de hulpzoekende de gelegenheid eens af te tasten wat er voor mogelijkheden zijn en of men er wel of geen gebruik van zal maken. Nu zijn natuurlijk alle instellingen telefonisch bereikbaar. Maar wie kan uit de veelheid een keus maken en onder welke benaming zijn ze in het telefoonboek te vinden?
Daarom moet er in tenminste elke gemeente van enige omvang een 'vijf maal-achtnummer' komen als voorpost voor de sociale dienstverlening. Eén telefoonnummer dat er via de geëigende publiciteitsmedia en via de meest geëigende communicatiekanalen bij wijze van spreken 'ingeheid' wordt.
Via dit telefoonnummer moet men gewaar kunnen worden tot welke instelling men ook eerder te realiseren is dan het brengen van voorzieningen op wijkniveau. Tegelijk zou goed overwogen moeten worden welke voorzieningen zich wel en welke zich het best kan wenden, wanneer en hoe. Naar mijn mening is dit een wijze van lijk zou goed overwogen moeten worden welke voorzieningen beslist wel op wijkniveau gerealiseerd moeten worden.

T. VAN GROOTHEEST

P.S.
Het rapport Kennis en Beeld van de Sociale Dienstverlening is bij de Staatsuitgeverij en bij de boekhandel verkrijgbaar (2 delen *f* 12,50).

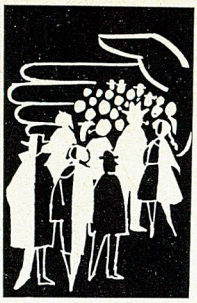

WELZIJNSZORG

drie wetsontwerpen

De heer J. Hillenius, algemeen secretaris van de Federatie Ankerclubhuiswerk, stelde ten behoeve van diverse colleges in het verband van zijn eigen organisatie en het landelijke samenwerkingsorgaan voor het club- en buurthuiswerk, een overzicht samen van de diverse opvattingen op het terrein van de wetgeving voor de welzijnszorg, die hem direct of indirect ter beschikking stonden.

Ook voor onze lezers is het van belang kennis te nemen van zijn vergelijkende notities. Het betreft: 1e. De 'Wet Subsidiëring Welzijnszorg', die de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn heeft doen ontwerpen door een daartoe ingestelde commissie in samenwerking met Prof. mr. A. D. Belinfante (nu bekend als het 'Wetsontwerp Belinfante', reeds besproken in 'Humanitas' april 1967). 2e. Een ontwerp dat in voorbereiding is bij een departementale commissie van het Ministerie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Ten behoeve van de leden van de Nationale Raad heeft deze commissie in het begin van dit jaar een tussentijdse indruk gegeven van zijn gedachtenvorming. Met wat daaromtrent in dit artikel is overgenomen is dus niet gezegd hoe de commissie zich uiteindelijk zal opstellen.
3e. Het 'Cower rapport' waarin een "Wet op de jeugdservice" werd voorbereid in opdracht van het voormalige Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Dit rapport werd reeds kort besproken in 'Humanitas' april '67.

De redactie spreekt – met de auteur – de hoop uit dat onderstaande vergelijkende notities de discussie zullen bevorderen. Vast staat wel dat er van nog meer zijden bijdragen zullen komen betreffende het wettelijk regelen van de welzijnszorg. Te hopen en ook wel te verwachten is, dat te gelegener tijd de diverse initiatieven bijeengebracht zullen worden in één landelijk forum.

1. naamgeving van de drie ontworpen wettelijke regelingen

Ontwerp Belinfante: 'Wet subsidiëring welzijnszorg', houdende regelen omtrent de subsidiëring van door overheidsinstellingen en privaatrechtelijke instellingen verrichtte welzijnszorg.
Departement: 'Wet voorzieningen maatschappelijk welzijn', regelende maatschappelijke voorzieningen en activiteiten voor persoon, gezin en sociale omgeving.
Cower: 'Wet op de jeugdservice'.

2. feitelijke inhoud van het terrein dat de wet bestrijkt

Ontwerp Belinfante: Een omschrijving van het begrip 'welzijnszorg' wordt niet gegeven, omdat zulke thans niet mogelijk en ook niet gewenst wordt geacht. Wat feitelijk onder de wet zal vallen, zal bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMB) worden bepaald. Het terrein wordt beperkt tot dat, wat ressorteert onder het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Zulks houdt echter in, dat naast het maatschappelijk werk en het maatschappelijk opbouwwerk bijv. ook het culturele werk en het jeugdwerk onder de wet kunnen worden gebracht.
Departement: Het Departement heeft overwogen om materieel onder de wet te brengen datgene wat thans ressorteert onder het directoraat-generaal 'maatschappelijke ontwikkeling' van het Departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Dit betekent, dat het culturele werk en het jeugdwerk er buiten zouden vallen.
Het Departement stelde daarbij de vraag, of het wenselijk en mogelijk is het bedrijfsmaatschappelijk werk en de kinderbescherming (onder Justitie blijvend) op een of andere manier in verbinding te brengen met de wet, met name op het punt van de planning.
Cower: Jeugdservice omvat het bieden en realiseren van mogelijkheden voor ontplooiing en ontspanning van jeugdigen en jongeren in onderling samenzijn in hun vrije tijd.

3. het onder de wet brengen van werksoorten

Ontwerp Belinfante: Bij AMB wordt bepaald welke werksoorten van de welzijnszorg onder de wet zullen vallen. Hierbij is gedacht aan het betrachten van geleidelijkheid.
Departement: Ook het Departement overweegt om bij AMB te laten bepalen welke werksoorten onder de wet vallen. Ook hierbij wordt gedacht aan fasering.
Belangrijk is alleen, dat het Departement voornemens heeft om de huidige 18 ministeriële subsidieregelingen in een aantal bundelingen in de vorm van raamregelingen samen te vatten en deze telkens bij AMB onder de wet te brengen. Gedacht wordt bij voorbeeld aan een bijeenbrengen van de regelingen algemeen maatschappelijk werk, gezinsverzorging en andere, welke vooral op individu en gezin gericht zijn; aan die welke beogen samenlevingsopbouw voor regio, buurt- of wijkniveau; aan die, welke van belang zijn voor de mindervalidenzorg. Een en ander zou echter niet uitsluiten om elementen uit verschillende bundelingen in één voorzieningenpakket te brengen, wanneer de plaatselijke situatie zulks wenselijk zou doen zijn.
Het zal duidelijk zijn, dat deze bundeling in raamregelingen van essentieel belang is, omdat de daaraan ten grondslag liggende gedachten in sterke mate bepalend zullen zijn voor de toekomstige structuur van de maatschappelijke hulpverlening. Ook afgezien van de wettelijke regeling, verdient deze bundeling in raamregelingen bijzondere aandacht, omdat het Departement er nu reeds mee doende is.

Cower: Van werksoorten wordt niet gerept. Er zijn landelijke, provinciale, regionale en plaatselijke raden voor jeugdservice. Er zijn landelijke, provinciale, regionale en plaatselijke organisaties, diensten en instellingen die blijkens hun doelstelling de jeugdservice tot object hebben.
Er zijn ten slotte landelijke, enz. organisaties, diensten en instellingen die projecten op het terrein van de jeugdservice uitvoeren.
Bij AMB wordt de subsidiëring van de landelijke organen vastgesteld. Bij AMB wordt vastgesteld welke bepalingen in te stellen provinciale, intergemeentelijke, of gemeentelijke verordeningen met betrekking tot resp. provinciale, regionale en plaatselijke organisaties op het terrein van de jeugdservice, tenminste dienen te bevatten, terwijl de overige bepalingen niet in strijd mogen zijn met de AMB en de wet.

4. verhouding overheid — particulier initiatief ten aanzien van de uitvoering

Zowel de commissie Belinfante als het Departement gaan ervan uit, dat het werk bij voorkeur dient te worden uitgevoerd door het particulier initiatief(Belinfante: daar waar het particulier initiatief de aak niet in haar volle omvang kan uitvoeren, treden overheidsorganen op; Departement: men moet ervan uitgaan, dat de overheid niet tot uitvoering overgaat, indien de uitvoering even doelmatig door particuliere instellingen kan worden verricht). Dit uitgangspunt zelf wordt niet in de wet vastgelegd.
In het ontwerp-Belinfante wordt het werk van het particulier initiatief en het overheidswerk op gelijke voet geregeld (o.a. gelijke voorwaarden, zelfde financieringsmogelijkheden, gelijke rechtspositie personeel).
Zowel het overheidswerk als het werk van het particulier initiatief moeten opgenomen worden in de planning (door adviesorganen), hetgeen inhoudt, dat daar gesproken kan worden over de vraag, of de gemeente terecht (bepaald) uitvoerend werk verricht. Het plan zelf wordt vastgesteld door de overheid, doch het particulier initiatief heeft recht van beroep, dus ook ten aanzien van het overheidswerk.
De Cower-commissie zegt met betrekking tot de uitvoering van de jeugdservice:
primair — het particulier initiatief.
subsidiair — stimulering van het particulier initiatief.
meer subsidiair — rechtstreekse uitvoering door de overheid.
Verdere uitwerking ten aanzien van de betekenis bijv. voor gemeentelijke diensten is niet gegeven.

5. scheiding tussen subsidiëring enerzijds en beleidsvorming en planning anderzijds

Ontwerp Belinfante: De subsidiëring (100 percent) van zowel privaatrechtelijke als overheidsinstellingen op basis van de wet is een taak, welke in het ontwerp uitsluitend wordt toegedacht aan het rijk. De voornaamste reden daarvoor is, dat door het trekken van een scheidslijn tussen subsidiëring en beleidsvorming/planning op gemeentelijk en provinciaal niveau geen vermenging behoeft plaats te vinden van financiële en beleidsmotieven. Naar het oordeel van de commissie wordt door een dergelijke scheiding de zaak zuiverder gesteld en wordt de wezenlijke taak op lager bestuurlijk niveau niet aangetast, doch bevorderd.
Departement: Het Departement heeft bedoelde scheiding in eerste instantie niet gemaakt. De 'dichtstbijzijnde' overheid subsidieert en ontvangt krachtens een rijksbijdrageregeling de middelen van het rijk terug (subsidie particulier initiatief + kosten overheidswerk).
Cower: Het rijk subsidieert 100 percent in salarissen, sociale lasten en pensioenpremie van personeel, alsmede honoraria van incidentele medewerkers. Subsidie

in overige kosten: bij landelijke organen het rijk;
bij provinciale organen de provincie;
bij plaatselijke organen de gemeente.
Gehele of gedeeltelijke dekking van de uitgaven van provincie en gemeente kan geschieden in de vorm van deeluitkeringen uit het provinciefonds/gemeentefonds.

6. ontwikkelingsplannen

Ontwerp Belinfante: Subsidie wordt slechts verleend, o.m. indien de te subsidiëren activiteit voorkomt op het ontwikkelingsplan voor de welzijnszorg. Er wordt daarbij gedacht aan de mogelijkheid van een **provinciaal** ontwikkelingsplan, dat door Gedeputeerde Staten voor een periode van twee jaren wordt vastgesteld. Het provinciale plan wordt mede opgebouwd uit de gegevens, door de gemeenten verstrekt.
Er is een landelijk ontwikkelingsplan, dat door de minister telkens voor twee jaren wordt vastgesteld voor de activiteiten, die op landelijk niveau worden verricht.
Zowel ten aanzien van het provinciaal ontwikkelingsplan als het landelijk plan is beroep mogelijk op de Kroon.
Departement: Hoewel de gedachten nog niet vastliggen, wordt overwogen de vaststelling van de ontwikkelingsplannen primair een gemeentelijke c.q. intergemeentelijke aangelegenheid te doen zijn. Wel moet in verband met bovengemeentelijke aspecten een provinciale planning mogelijk zijn, waarmede in het gemeentelijk plan rekening moet worden gehouden. Bovendien denkt het Departement aan een nationale 'facetplanning' voor investeringen (b.v. ruimtebiedende gebouwen) alsook voor sommige nieuwe activiteiten, waarvoor een temporisering nodig is. Het rijk stelt bijv. voor ruimtebiedende gebouwen drie miljoen beschikbaar voor de komende drie jaren. Dit bedrag wordt dan naar een bepaalde sleutel over de provincies verdeeld, die het dan weer op zo rechtvaardig mogelijke wijze toewijzen aan gemeenten. Een gemeente weet zodoende vooraf of en wanneer zij in aanmerking komt.
In de gedachtengang van het Departement heeft de provincie de volgende positie ten opzichte van de gemeenten:
a. vaststellen planning provinciale en regionale voorzieningen, waarmede de gemeenten rekening moeten houden;
b. facetplanning;
c. de provincie moet de gezamenlijke gemeentelijke/intergemeentelijke plannen registreren (niet goedkeuren);
d. beroepsinstantie, indien een instelling niet in het gemeentelijk/intergemeentelijk ontwikkelingsplan is opgenomen; idem bij weigering van gemeentelijk subsidie;
e. correctie bij ressortvorming (zie onder 7).
Cower: Bij de Cower-commissie houdt de taak van de landelijke, provinciale en plaatselijke raden voor de jeugdservice niet met zoveel woorden in het opstellen van een plan.
Wel wordt genoemd de **planning** van jeugd- en jeugdsportaccommodaties. Aan provinciale en gemeentebesturen wordt opgedragen een **planning** te ontwerpen van vrijetijdsvoorzieningen voor jeugdigen en de uitvoering daarvan te bevorderen, na overleg met de provinciale en plaatselijke raden voor de jeugdservice. De diverse overheden stellen voor de diverse niveaus vast, wat wel en wat niet wordt gesubsidieerd overeenkomstig de diverse regels en verordeningen.
(Daartegen is beroep van de instellingen mogelijk, waarover straks meer).
Wel 'coördineert' de raad voor de jeugdsedvice 'plannen, maatregelen, werkzaamheden'.
Voor zover te begrijpen uit de tekst wordt er door de Cower-commissie dus niet gewerkt met het begrip plan van de commissie-Belinfante.

7. intergemeentelijke ressorten

Ontwerp Belinfante: Met het oog op intergemeentelijke samenwerking geeft de wet aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid om aanwijzingen terzake te geven die de gemeentebesturen moeten opvolgen.
Departement: Ook het departement wil aan Gedeputeerde Staten — met goedkeuring van de Kroon — corrigerende bevoegdheid geven t.a.v. ressortvorming. Om echter de gemeenten ruim tijd te laten vrijwillig, dus van onderop, tot een doelmatige ressortvorming te komen, wil het de bepalingen aangaande de corrigerende bevoegdheid van GS eerst vijf jaren na de inwerkingtreding van de wet van kracht doen worden.
Cower: 'Indien gewenst of noodzakelijk een raad voor de jeugdservice voor een aantal gemeenten te zamen'. (pagina 48).
'Als minimum voor het instellen van een plaatselijke raad wordt gesteld een gemeente. Plaatselijk wil hier zeggen: 'Het gebied waarover het werk zich uitstrekt'. (pagina 91).

8. adviescommissies

Ontwerp Belinfante: De opstelling van ontwikkelingsplannen is — als gezegd — van beslissende betekenis voor de vraag van al dan niet-subsidiëring van het particulier initiatief. Het is duidelijk, dat daarom bij de opstelling van die plannen de stem van de instellingen dient te worden gehoord. Vandaar, dat het ontwerp, zowel op landelijk, als op provinciaal en gemeentelijk niveau in de instelling van adviescommissies voorziet, waarin het gesubsidieerde particulier initiatief op adequate wijze is vertegenwoordigd.
Departement: Ook het Departement heeft gedacht aan deze adviescommissies. Het gaat er echter vanuit, dat op plaatselijk/regionaal niveau deze adviestaak wordt opgedragen aan de bekende 'plaatselijke organen voor overleg en advies op maatschappelijk terrein', die geïntroduceerd zijn met als achtergrond de komende wet. Deze organen hebben dan een dubbele taak, nl. adviesorganen zijn krachtens de wet én wat men kan noemen het bevorderen van een proces van samenlevingsopbouw in het territoir.
Mede met het oog op de vertegenwoordiging van het particulier initiatief in de organen voor overleg en advies heeft het Departement overwogen om in de wet regelen op te nemen betreffende 'organen voor maatschappelijke beleidsvorming'. Hierbij is te denken aan de huidige levensbeschouwelijke of algemene samenwerkingsorganen, alsook aan functionele samenwerkingsorganen op plaatselijk of regionaal niveau. Het is de bedoeling, dat de vertegenwoordiging van de particuliere instellingen in de organen voor overleg en advies geschiedt door de personen, die daarvoor worden aangewezen door de organen voor maatschappelijke beleidsvorming. Deze laatste organen hebben als doel de bezinning en beleidsvorming ten aanzien van de behartiging van het maatschappelijk welzijn en het overleg met andere organisaties op maatschappelijk terrein en met de overheid. Voorts kunnen zij in de eigen kring richtlijnen geven met betrekking tot de ontwikkeling en afstemming van het uitvoerend werk alsmede andere diensten verrichten ten behoeve van de instellingen. Het Departement wil voorts in het plaatselijk orgaan voor overleg en advies opnemen personen uit de kring van geestelijke, maatschappelijke en territoriale verbanden als inspraak van de bevolking. Geestelijke verbanden: kerken en levensbeschouwelijke verenigingen. Maatschappelijke verbanden: bijv. agrarische organisaties op het platteland. Territoriale verbanden: bijv. wijkopbouworganen.
Nog niet bekend is welk orgaan als provinciaal adviescollege zal fungeren in de opzet van het Departement. Ook het Departement denkt aan een landelijk adviesor-

gaan, waarin zitten personen uit de kring van het particulier initiatief, de gemeentelijke, provinciale en rijksoverheid.
Cower: Zie ook 7. 'De totstandkoming en wijziging van uitvoeringsvoorschriften op rijksniveau waartoe ook de in deze wet genoemde algemene maatregelen van bestuur behoren en de vaststelling van verordeningen op het terrein van de jeugdservice, de provincies en gemeenten zullen geschieden na overleg met resp. nationale, provinciale en plaatselijke raden voor jeugdservice, voor zover deze er zijn'. (blz. 95).

Samenstelling: plaatselijk:

1. vertegenwoordigers van de plaatselijke overheid,
2. personen uit de kring van organisaties, diensten en instellingen (zie 3), die plaatselijk werkzaam zijn,
3. deskundigen.

Provinciaal:

1. vertegenwoordigers provinciale overheid.
2. personen uit de kring van plaatselijke raden binnen de provincia.
3. personen uit de kring van organisaties (vergelijk 3), die provinciaal werkzaam zijn.
4. deskundigen.

Nationaal:

1. vertegenwoordigers van de betrokken departementen.
2. personen uit de kring van provinciale en gemeentelijke overheden.
3. personen uit de provinciale raden voor de jeugdservice.
4. personen uit de kring van organisaties, enz., op landelijk niveau werkzaam, alsmede uit de kring van landelijke samenwerkingsorganen en gespecialiseerde serviceinstellingen op dit terrein.
5. deskundigen.

9. erkenningsregeling

Ontwerp Belinfante: Het ontwerp Belinfante voert een erkenningsregeling in voor particuliere instellingen (niet voor de overheidsinstellingen). De erkenning wordt verleend door de minister.
Opvallend is, dat erkenning van een landelijke of regionale instelling tevens de erkenning inhoudt van 'met de reeds erkende landelijke of regionale instelling verbonden instellingen.'

10. recht op subsidie

Ontwerp Belinfante: Instellingen hebben recht op subsidie indien:
a. zij werksoorten verrichten, welke onder de wet zijn gebracht;
b. zij erkend zijn;
c. de te subsidiëren posten voorkomen op de begroting van de instellingen;
d. zij voorkomen op het ontwikkelingsplan.

Departement: recht op subsidie komt in het ontwerp niet voor.
Cower: zie 5.

11. enkele regelingen bij algemene maatregel van bestuur

Ontwerp Belinfante:
a. voorschriften ten aanzien van een doeltreffende uitvoering;
b. voorschriften betreffende een doeltreffende organisatie;
c. de bezoldiging van het personeel en de rechtspositie;
d. salarisschalen en regelen omtrent de taakwaardering en inpassing in de schalen;
e. de grondslagen voor de subsidieverlening per werksoort.
Departement: Zie 3.
Cower: Voorwaarden met betrekking tot financiële administratie, registratie en publikatie van bepaalde gegevens, bestedingscontrole op verleende subsidies, minimum eisen aan vakbekwaamheid en van inrichting accommodaties.

12. regelen, door de minister te geven

Ontwerp Belinfante:
a. subsidievoorwaarden (w.o. contrôle);
b. voorschriften omtrent het verstrekken van inlichtingen;
c. de hoogte van het subsidie per werksoort. Dit wordt jaarlijks vastgesteld. Het subsidie kan 100 percent zijn.

13. beroep

Ontwerp Belinfante: Beroep van belnghebbende instellingen is mogelijk bij weigering of intrekking van de erkenning en bij weigering van subsidie.
Departement: Zie 6 d.
Cower: Beroep is mogelijk — op diverse niveaus — wanneer beslissingen van de diverse overheden niet strekken tot een goede voorziening van de jeugdservice.

Dit waren dan enkele notities als bijdrage in een proces van meningsvorming, dat mede bepalend zal zijn voor de definitieve vorm van de wetgeving. Hopenlijk kunnen wij, als nieuwe gegevens ter beschikking komen, op deze voor ons werk belangrijke aangelegenheid terugkomen.

J. HILLENIUS

de sociale positie van een ongehuwde moeder

In 1966 werd de Stichting voor Gezinssociologisch Onderzoek 'Pro Familia' opgericht, gevestigd op het bureau van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn. De Stichting stelt zich ten doel sociologisch onderzoek te verrichten of te doen verrichten naar de struktuur en de ontwikkeling van het gezinsleven in onze samenleving en naar de praktische problemen die door deze ontwikkeling aktueel worden.
In opdracht van het Departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en in overleg met de federatie van instellingen van ongehuwde moederzorg verricht de Stichting thans een onderzoek naar de sociale positie van de ongehuwde moeder en haar kind in Nederland. Het onderzoek is ontstaan als gevolg van de omstandigheid dat het aantal buitenechtelijke geboorten toeneemt, vooral in de jongere leeftijdsklassen. Het onderzoek omvat onder meer de volgende aspecten: de opinie van de bevolking omtrent het verschijnsel van de buitenechtelijkheid; de levensomstandigheden van de niet gehuwde moeder voor en na de geboorte van het kind. Met de leiding van het onderzoek is belast: dr. H. Ph. Milikowski.

RELATIES TUSSEN ALGEMEEN EN GESPECIALISEERD MAATSCHAPPELIJK WERK (IX)

medische consultatiebureaus voor alcoholisme

Dit is de laatste bijdrage die zal verschijnen in deze serie artikelen. In een der volgende nummers zal de reeks met een afsluitend artikel worden voltooid. Om ook de medische consultatiebureaus voor alcoholisme in de serie te kunnen betrekken heeft de redactie een vraaggesprek gehad met mejuffrouw L. Timmer, maatschappelijk werkster bij het consultatiebureau te Amsterdam. De redactie is mejuffrouw Timmer dankbaar voor de bijdrage die zij op deze wijze aan 'Humanitas' heeft willen geven.

historische ontwikkeling

Nederland kent 30.000 geregistreerde gevallen van alcoholmisbruik. Dat wil zeggen: dat is het totale aantal dat op enigerlei wijze geregistreerd kon worden, hetzij via justitie, hetzij via een van de 17 medische consultatiebureaus die Nederland rijk is. Wanneer we hierbij nog eens ± 10.000 niet-geregistreerde gevallen optellen, dan heeft u een vrij reëel beeld van het totaal aantal alcoholisten in Nederland. Ik weet niet of u dat veel vindt of niet, een feit is dat alcoholmisbruik een zeer lange historie kent. Wij kennen bij voorbeeld allemaal de verhalen uit de tijd van de eerste industriële revolutie toen alcoholgebruik op grote schaal voorkwam om de ellende van die tijd enige uren te kunnen vergeten. Of van de combinatie koppelbaas-kroegbaas, die ook vaak noodgedwongen gepaard ging met een overmatig alcoholgebruik. We kunnen de lijn doortrekken naar de crisis van de jaren 1930 tot op de dag van vandaag, waar we dan nu misschien van kunnen stellen dat niet 'de slechte tijden' als oorzaak kan worden aangemerkt van een groot alcoholgebruik. Hoe dan ook, de alcoholverslaving gaf aanleiding tot verschillende ontwikkelingen op het gebied van het verlenen van hulp aan de slachtoffers van alcohol.
In Nederland was het in het begin van de 20e eeuw dat men onder leiding van prof. Bouman, hoofd van een kliniek waar alcoholisten werden opgenomen, een eerste aanzet heeft gegeven tot het verlenen van deskundige hulp aan alcoholisten. Prof. Bouman constateerde nl. dat de meeste van zijn patiënten na verloop van tijd nadat zij als genezen waren ontslagen, weer terug keerden in zijn kliniek. Het gebrek aan een goede nazorg bleek in de meeste gevallen de oorzaak te zijn dat de

patiënten na verloop van tijd weer terugkeerden tot hun gedragspatroon van alcoholmisbruik.
Prof. Bouman gaf de belangrijkste aanzet bij de oprichting van het eerste medisch consultatiebureau voor alcoholisme. Er deden zich hierbij twee belangrijke aspecten voor. In deze tijd werd ingezien:
1) dat de problematiek van de alcoholist medisch moest worden behandeld, dat wil dus zeggen als een ziekte;
2) dat de hulpverlening aan de patiënt in teamverband het best tot zijn recht kon komen. Naast de medicus werden ingeschakeld de zenuwarts, de maatschappelijk werker en (later) de psycholoog.

Het accent van de hulpverlening lag uiteraard op de behandeling, daarnaast echter werd zeer veel aandacht besteed aan preventie en nazorg van de patiënt. Deze beide laatste zag men eigenlijk als het belangrijkstein het kader van de hulpverlening.

huidige werkwijze

Evenals in de beginperiode wordt er momenteel gewerkt met diverse categorieën cliënten.
1. cliënten die geheel vrijwillig komen na verwijzing van arts of iemand anders;
2. cliënten die via reclasseringsinstanties in contact komen met het bureau. Het medisch consultatiebureau is nl. ook reclasseringsinstelling.

Alle cliënten komen alvorens zij worden behandeld allereerst bij de maatschappelijk werker, die daarna de gegevens in het team brengt. In het team wordt een behandelingsplan samengesteld dat in een aantal mogelijkheden kan resulteren. De cliënt kan intern worden behandeld d.w.z., zijn toestand is dermate ernstig dat opname in de kliniek noodzakelijk is.
De taak van de maatschappelijk werker bestaat dan hoofdzakelijk uit het onderhouden van het contact met het gezin. De vraag werd wel eens gesteld in hoeverre hier een taak zou kunnen liggen voor het algemeen maatschappelijk werk. Men is echter bij de consultatiebureaus van mening, dat het alcoholprobleem dermate gecompliceerd is en dat de wijze van reageren van het gezin (in het bijzonder de echtgenote) op de veranderende wijze van reageren van de echtgenoot na te zijn behandeld, een grote mate van kennis van de problematiek vereist, die door jarenlange praktijkervaring de meeste maatschappelijk werkers van het medisch consultatiebureau wel hebben opgedaan. Dit in tegenstelling tot hun collegae uit het algemeen maatschappelijk werk, waaraan e.e.a. dus niet altijd kan worden overgedragen.

Naast de interne behandeling bestaat de ambulante behandeling, d.w.z. de cliënt wordt gedeeltelijk op het bureau behandeld, terwijl hij daarnaast medicamenten ontvangt. Deze vorm van behandelen kan ook weer uit een aantal mogelijkheden bestaan, zoals een individuele therapie van de zenuwarts of, indien hij er toe in staat is, de cliënt wordt deelnemer aan de groepstherapie.
In beide gevallen is het weer de taak van de maatschappelijk werker er zorg voor te dragen dat de cliënt in zijn sociaal functioneren wordt begeleid en geholpen. Naast de relaties in het gezin die vaak zijn verstoord, betreft dat ook de relaties tot zijn werkgever.
Het komt ook veelvuldig voor dat door de drankzucht van de cliënt er enorme schulden zijn gemaakt die gesaneerd moeten worden. Het moge duidelijk zijn dat in de behandeling van de cliënt het zeer vaak de maatschappelijk werker is die

hierin een sleutelpositie vervult zowel naar de kant van cliënt als naar het team. De maatschappelijk werker beschikt nl. door zijn functie over de meest concrete informaties.
De gemiddelde behandelingstijd van de cliënten varieert van 6 weken tot 3 maanden, afhankelijk van de conditie van de cliënt.

samenwerking met het algemeen maatschappelijk werk

Uit het voorgaande is het wel duidelijk geworden dat het maatschappelijk in het kader van het medisch consultatiebureau dermate gespecialiseerd is dat het vrijwel zelfstandig functioneert. Dat wil niet zeggen dat samenwerking met het algemeen maatschappelijk werk zonder meer wordt afgewezen. Het komt in de praktijk wel voor dat via het algemeen maatschappelijk werk cliënten bij het medisch consultatiebureau terecht komen. Andersom, dus een verwijzing van het medisch consultatiebureau naar het algemeen maatschappelijk werk, behoort ook tot de mogelijkheden.
Van belang is het dat men van elkaars werkzijze op de hoogte is en zonodig van elkaars diensten gebruik kan maken.
Het alcoholisme heeft nu eenmaal een dermate eigen problematiek dat het goed te verdedigen valt dat de hulpverlening hierop volledig wordt gespecialiseerd. De medische consultatiebureaus zijn in de loop der jaren zodanig geëquipeerd en hebben zoveel ervaring opgedaan in het werken met cliënten met alcohol en andere verslavingsmoeilijkheden, dat op andere vormen van hulpverlening, in casu het algemeen maatschappelijk werk, slechts in beperkte mate een beroep kan en behoeft te worden gedaan.

A. DE PAAUW

'family therapy'

De Werkgroep Gezinsbenadering. (Ministerie van CRM en Nationale Raad) organiseert in de periode 21 augustus t.m. 8 november 1967 een intensieve training voor gezinstherapeuten.
Het trainingsprogramma wordt verzorgd door drie Amerikaanse docenten, dr. D. Rubinstein, dr. I. Boszormenyi-Nagy en dr. G. Zuk.
Het ligt in de bedoeling tijdens de aanwezigheid van de docenten een mogelijkheid te scheppen van een theoretische oriëntatie voor belangstellenden in een cyclus van circa 10 lezingen aan de hand van illustratiemateriaal (film, videotape) met discussiemogelijkheid.
Deze lezingen zullen plaatsvinden in Utrecht, iedere donderdag- of vrijdagavond van 19.00 tot 22.00 uur van 24 augustus tot 2 november. Belangstellenden kunnen zich voor de totale cyclus opgeven bij het secretariaat van de werkgroep Gezinsbenadering, Steenvoordelaan 370, Rijswijk.
Realisering van het voorgenomen programma is afhankelijk van het aantal aanmelders en van de definitieve beslissing der docenten. De kosten verbonden aan de cyclus zullen hoofdelijk worden omgeslagen en waarschijnlijk omstreeks *f* 25,– per persoon bedragen. Zodra een en ander geregeld is, zullen de aanmelders nader bericht ontvangen.

praten over ordeverstoring

Onder zeer grote belangstelling (vooral van jongeren) vond in mei van dit jaar traditiegetrouw de door het criminologisch instituut te Utrecht georganiseerde lezingen cyclus plaats. Het thema in dit jaar was: 'de openbare orde'. Op drie afzonderlijke avonden werden inleidingen gehouden door mr. Romke de Waard, politierechter; Harry Mulisch, auteur en de heer H. W. Offers, hoofdcommissaris van politie te Utrecht. Het onderwerp werd van drie kanten belicht door de desbetreffende inleiders. Het voert te ver uitgebreid in te gaan op wat er door de afzonderlijke sprekers gesteld werd. We menen te kunnen volstaan met het volgende: Het onderwerp staat kennelijk nog steeds in het middelpunt van de belangstelling gezien de gebeurtenissen van de laatste jaren. De inleiders waren het er over eens dat desbetreffende verordening die overigens dateert uit de jaren 1910-1920 nodig enige vernieuwing behoeft.

Vooral de heren De Waard en Offers hebben gepoogd om het onderwerp genuanceerd te benaderen, waarin zij zowel aandacht hebben besteed aan de problematiek aan de kant van de overheid als aan de kant van het publiek. Dat is op zichzelf een verheugende zaak.

Het was daarom jammer dat de vertegenwoordiger van het 'publiek', de schrijver Harry Mulisch in zijn bijdrage zo weinig had te zeggen. Gezegd dient te worden dat zijn betoog fris en prettig was om naar te luisteren. Een wezenlijke bijdrage om iets van de problematiek te kunnen oplossen bleef ook in de na de pauze geleverde discussie vrijwel achterwege. Jammer, een gemiste kans naar ons gevoel. We hebben kunnen ervaren dat een oplossing of zelfs een begin daarvan nog erg ver weg is. Er is als het ware een groot vacuum ontstaan in de hele ontwikkeling. Dit heeft zich nu toegespitst en kan zich telkens weer wreken in allerlei incidenten.

We kunnen er wel iets aan doen aldus de inleiders: a) Zorgen voor een betere communicatie tussen overheid en publiek. Iets waarmee we het wel eens kunnen zijn. b) Zorgen dat de overheid in staat wordt gesteld om al het nodige te doen, zodat geen ordeverstoringen meer plaats vinden. Iets waarmee we het niet helemaal eens zijn. Het is nl. niet alleen een kwestie van een sterk ingrijpend gezagsapparaat. Hoe dat aanslaat hebben we in Amsterdam kunnen ervaren. Nog belangrijker is wat er nu wezenlijk zal worden ondernomen. Hoe dan ook het was een goede en bovenal nuttige zaak om dit reeds veel besproken onderwerp op deze wijze aan de orde te stellen.

A. DE PAAUW

BEJAARDENWERK

dienstencentra; verschijnsel van de mode of noodzaak van de tijd? (I).

De naam geeft de bedoelingen reeds vrij duidelijk weer: een middelpunt, een centrum, van waaruit diensten ter beschikking worden gesteld. De keuze tussen 'dienstencentrum' en 'dienstverleningscentrum' schijnt te gaan uitvallen in het voordeel van de eerste. Het begrip dienstencentrum accentueert het recht op diensten; het begrip dienstverleningscentrum daarentegen redeneert iets te veel vanuit het centrum, de dienstverlener.
Het dienstencentrum echter moet zijn een wisselwerking tussen degene, die de diensten stimuleert en meehelpt uit te voeren en degene, die de diensten nodig heeft.

Een wisselwerking niet alleen, opdat de beschikbare diensten worden afgestemd op de materiële behoeften van de gebruiker; ook wisselwerking in de zin van: samen zijn we bezig inhoud te geven aan de nogal veranderde relatie tussen de generaties. En of je nu gebruiker of verlener bent: de eigen inbreng blijft op dit punt even belangrijk.

Het dienstencentrum moet dan ook gezien worden tegen de achtergrond van de vernieuwde opvattingen over de hulp aan bejaarden. Niet alleen is in onze totale mensopvatting sinds de laatste tientallen van jaren veel veranderd, ook de snelle toename en veroudering van het aantal bejaarden eiste een nieuwe aanpak.
Wat niet duidelijk in de naam naar voren komt is, voor wie de diensten ter beschikking staan. Ook dit is misschien niet toevallig; het gaat weliswaar in de eerste plaats om de bejaarden, doch ook anderen, die de diensten van het centrum nodig hebben, kunnen daarvan gebruik maken. Echter het zijn diensten voor bejaarden, zodat naast mensen uit deze leeftijdsgroep wellicht alleen de lichamelijk gehandicapten ervan gebruik zullen maken.
Hiermee is de discussie over de vraag of het dienstencentrum zich met zijn organisatie ook duidelijk op andere categorieën binnen de bevolking (kleuters, jongeren, bepaalde volwassenengroepen) zal moeten richten nog niet uitdrukkelijk gevoerd.
Wil men het dienstencentrum tot een levend centrum binnen een bepaalde gemeenschap laten uitgroeien, dan is het benadrukken van een algemene functie logisch.

Hierbij dienen dan echter de functies die het dienstencentrum heeft voor de bejaarden duidelijk omlijnd en de eigenheid ervan bestemd te worden. Het bezwaar van de tegenstanders van de algemene functie van het dienstencentrum gaat namelijk in de richting van een 'overspoeld' worden van de bejaarden door andere bevolkingsgroepen.

waarom centrum?

Het organiseren van de hulpverlening in grotere verbanden, een vorm die we tegenwoordig nogal onduidelijk aangeven met het begrip 'schaalvergroting', zal voor de bejaarden minder geschikt zijn. Hier zal eerder de schaal verkleinend moeten worden wil de bejaarde fysiek in staat zijn van de voor hem bedoelde service gebruik te maken. De organisatie van dienstencentra dient dan ook plaats te vinden in overzichtelijke en vooral in — qua oppervlakte — beperkte gebieden. Min of meer officieus wordt hierbij gedacht aan een gebied met een straal (vanuit het centrum) van ongeveer 1000 m, waarin ongeveer 6000 mensen wonen. Onder deze 6000 mensen (als er althans sprake is van een — qua samenstelling van de bevolking — 'normaal' gebied) mogen we rekenen op de aanwezigheid van ongeveer 6000 bejaarden. Een ervaringsgegeven schijnt te zijn, dat ongeveer 30 à 35 percent van de bejaarden werkelijk gebruik van de voor hen bedoelde diensten maakt; dat betekent in een gebied (dorp, stadswijk) zoals aangegeven ongeveer 200 bejaarden.
De verkleining van het gebied vergroot de noodzaak tot samenwerking! Daarom centrum: de coördinatie van voorzieningen voor de bejaarden. Veelal concretiseert deze coördinatie zich in de vorm van een gebouw, zodat we de aanwezige ruimten gaan aanduiden als dienstencentrum.
Dit is natuurlijk geen bezwaar, als we in de gaten houden, dat het bij het dienstencentrum gaat om een afstemmen op elkaar van de verschillende diensten voor de bejaarden in een bepaald woongebied. Dit uitgangspunt zonder meer vereist geen groots opgezet gebouw.

welke diensten?

De bejaarden hebben — evenals iedere categorie in onze bevolking — scala van wensen, verlangens, behoeften. Door de steeds minder wordende vitaliteit en de daardoor groeiende afhankelijkheid worden een aantal individuele behoeften van bejaarden tot meer algemene behoeften van een groot aantal. Behoefte aan huisvesting, huishoudelijke hulpverlening, kleine diensten, literatuurvoorziening, tijdsbesteding, warme maaltijdvoorziening, enz.
In al deze behoeften zal reeds door verschillende organisaties worden voorzien, elk voor 'zijn' bejaarden.
Het dienstencentrum wil proberen een coördinatiepunt te zijn, waardoor de behoeften en de hulp/serviceverlening duidelijker en beter op elkaar kunnen worden afgestemd.
Is het organiseren van hulp/service voor de bejaarde vanuit de eigen organisatie dan niet meer van belang? Zeker wel; voor die activiteiten functioneert het dienstencentrum dan als meldingspost, vanwaar verwezen of bemiddeld kan worden naar de desbetreffende organisatie.
Veelal zullen dit diensten zijn, die in het milieu van de bejaarde worden verleend en waarbij de persoonlijke relatie tussen bejaarde en dienstverlener een belangrijke rol speelt: gezelligheidsbezoek, huishoudelijke hulpverlening, kleine hand- en spandiensten e.d.

Voor andere diensten, waarbij het meer om de dienstverlening zelf gaat en die buiten het milieu van de bejaarde kunnen plaatsvinden is het dienstencentrum het geëigende instituut: gymnastiek, pedicure, kapster, handenarbeid, bibliotheek e.d. Ook sociëteitswerk en sociaal-cultureel werk is in het dienstencentrum te organiseren, alhoewel denkbaar is, dat voor deze ontspanningsactiviteiten prijs gesteld wordt op een 'eigen sfeer'. (Hetgeen overigens niet hoeft te betekenen, dat deze activiteiten niet in het dienstencentrum kunnen plaatsvinden).

De mogelijkheden van het dienstencentrum zijn met de diensten, die **via** het centrum totstandkomen en **in** het centrum plaatsvinden nog niet uitgeput. Hieraan kunnen we ook nog toevoegen de diensten, die **vanuit** het centrum naar de bejaarden toegaan: maaltijdvoorziening, ziekenverzorging e.d.

doel van het dienstencentrum

Welk doel is nu voor het dienstencentrum uit het voorgaande af te leiden ?
Om het in één zin te zeggen: het voorzien in geconstateerde behoeften bij bejaarden in een territoriaal beperkt gebied met de bedoeling de optimale zelfstandigheid te bevorderen en te bewaren.
Een mond vol, maar wat leiden we hieruit af? De behoeften van de bejaarden moeten **geconstateerd** worden; een onderzoek daarnaar ligt dus voor de hand. Het dienstencentrum moet zijn bestaansrecht vooraf bewijzen!

En verder: het dienstencentrum richt zich op **bejaarden.** Dit betekent niet, dat anderen (bijv. lichamelijk gehandicapten) op de diensten van het centrum geen beroep mogen doen — integendeel, dit wordt zelfs gestimuleerd! — doch men zal dan de op bejaarden afgestemde hulp moeten kunnen 'gebruiken'.

Nog een punt: de optimale *zelfstandigheid* bevorderen en bewaren.
Heeft een bejaarde tenslotte een groot aantal diensten nodig om zijn zelfstandigheid nog enigszins te handhaven, dan moet zeker voor de dienstverleners (een belangrijke taak vanuit het dienstencentrum als coördinator) het moment gekomen zijn om bijv. de opname in een verzorgingstehuis voor te bereiden.
Zo verricht het dienstencentrum verschillende functies, waarvan de belangrijkste wel zijn: coördinatie van werkzaamheden, de voorlichtings- en bemiddelingsfunctie, het voorzien in de behoefte aan sociaal contact naast de eigenlijke dienstverlening.

In een volgend artikel zullen we vooral aandacht schenken aan de bestuurders, beroepskrachten en vrijwilligers in het dienstcentrum.

J. TERLOUW

BOEKBESPREKINGEN

zichzelf worden in menselijke relatie

dr. a. j. m. vossen (dissertatie)
uitgeverij de toorts, haarlem, 1967

Geïnspireerd door het werk van prof. Carl Rogers, de grondlegger van de 'non-directieve psychotherapie', heeft de auteur in jarenlang psychotherapeutisch werken een vorm van hulprelatie ontwikkeld, waarmee het mogelijk bleek mensen in nood te helpen zichzelf te hervinden, dieper zichzelf te worden en daarmee spontaner en vrijer te beschikken over mogelijkheden waaraan zij te voren twijfelden. De schrijver beschrijft allereerst de hulprelatie zoals Rogers die aangeeft, waarbij hij tevens de ontwikkeling van Rogers zelf ontwikkelings-psychologisch situeert. Hij gaat dan de wetenschappelijke waarde na van Rogers' werk. Via de explicitering van de eigen praktijkervaring 'vertaalt' hij deze relatie voor ons cultuurgebied. Vanuit maatschappelijk werk oogpunt van belang is, dat in Vossens boek naar voren komt hoe men bij deze vorm van therapie nooit beoordeelt of interpreteert, doch enkel begrijpend aanvaardt, waardoor men de persoon van de cliënt niet objectiveert tot 'probleem', tot 'patiënt', tot 'ziektebeeld', of tot 'ding', maar hem voortdurend als *persoon* activeert. Men kan het aldus een therapie 'van persoon-tot-persoon' noemen.
De vruchtbare momenten van deze hulprelatie blijken dan ook niet zo zeer technisch-wetenschappelijke kennis of bekwaamheid te zijn maar veeleer *persoonlijke*, menselijke eigenschappen die de therapeut consequent realiseert in zijn contacten. Het proces van groeiend zichzelf worden illustreert de schrijver via een volledige psychotherapie.
Vervolgens ontwikkelt hij een nieuwe ontwikkelingspsychologische theorie, die ondermeer is opgebouwd door de kenmerkende elementen van Freuds libido-fasen breder te funderen en ze een geheel nieuwe betekenis te verlenen door ze te integreren in 5 fundamentele, algemene en specifieke bestaanswijzen (bestaansmodi) van de mens.
Aan deze theorie toetst de schrijver in detail de eigen grondhouding en het hele proces van het groeiend zichzelf worden. Hiermee wordt aan Rogers' psychotherapie en procescategorieën een ontwikkelingspsychologische onderbouw gegeven.
De principes van het proces van zichzelf worden past de auteur niet alleen toe op de gegevens en op de mens in nood maar evenzeer op zichzelf en op Rogers' ontwikkeling. Ook hier een voor het maatschappelijk werk belangrijke stellingname: Vossen accentueert de overeenkomst in bestaanswijze van de helper en geholpene en vergroot zo de solidariteit en mede-menselijkheid in de hulprelatie. Het boek bevat tevens de kritisch verwerkte ervaringen van de schrijver met de realisering van deze relatie op geheel andere gebieden dan de psychotherapie

nl. in onderwijs en in de leiding, organisatie en werkbegeleiding in het bedrijf, waarmee de studie zowel wetenschappelijk als maatschappelijk een groter strekking krijgt.

plaatsbepaling van de sociale geneeskunde

dr. p. muntendam,
koninklijke nederlandse akademie voor wetenschappen
n.v. noord-hollandse uitgevers mij. amsterdam, 1966
(37 pagina's met bijlagen)

De auteur, hoogleraar te Leiden, geeft een overzicht van de vele verschillende interpretaties van het begrip 'sociale geneeskunde' in de loop der jaren, en komt zelf met de volgende begripsbepaling, waarin de mens centraal wordt gesteld: 'De sociale geneeskunde is dat deel van de geneeskunde, dat de wisselwerking m.b.t. gezondheid en ziekte tussen mens en milieu, in materiële en immateriële zin, tot onderwerp van studie heeft, evenals de middelen ter beïnvloeding van deze wisselwerking tot behoud, bevordering en herstel van gezondheid als tot voorkoming en bestrijding van ziekte'. Hiermee onderscheidt de auteur de sociale geneeskunde van verwante wetenschappelijke terreinen, zoals de medische sociologie, die zich meer in het bijzonder richt op de wisselwerking tussen ziekte gezondheid en gezondheidszorg enerzijds en het verloop van tussenmenselijke relaties anderzijds. Voor degenen die zich willen oriënteren betreffende de huidige stand van het wetenschappelijk denken over sociale geneeskunde, wordt hier in kort bestek een overzicht geboden.

P. A.

Verschenen bij de Stichting Beroepen Voorlichting Nederland te Haarlem (giro 505500); van Ernst M. Schlatmann: 1ste: School en Beroepenschema *f* 2,50. 2de. De opleidings- en werkgelegenheidsgids (O & W-gids), vierde editie, 256 pagina's, met afbeeldingen *f* 3,50.

Verschenen als uitgave van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk: 'Het Casework Belicht', naar aanleiding van een onderzoek van mej. drs. A. C. Hagen, (bewerkt door drs. C. Langedijk) naar de typerende beroepseisen van het social casework en naar de mate waarin deze worden vervuld.

Verschenen bij de Staatsuitgeverij, Den Haag (1967): 'De verantwoordelijkheid van de overheid t.a.v. de vormen van dienstverlening voor huwelijkscontacten', (rapport uitgebracht door de Gezinsraad). Bevattende o.a. een omschrijving van de werkwijze van zowel de commerciële als de levensbeschouwelijke bureaus, conclusies, aanbevelingen en een adressenlijst van de bureaus.

Verkrijgbaar bij de Sociale Academie te Amsterdam: prospectus cursus voor staffunctionarissen, aanvangende januari 1968.

n.i.m.o. bulletins 1 en 2

Op 8 april 1965 werd het N.I.M.O. (Nederlands Instituut voor Maatschappelijke Opbouw) opgericht. Sindsdien is er een directeur, dr. W. Zwanikken, en een wetenschappelijk medewerker, dr. J. Vroemen, aangesteld, en werd het N.I.M.O. op 20 februari 1967 officieel geopend.
Doel van het N.I.M.O. is documentatie-, voorlichtings- en onderzoekcentrum te zijn voor maatschappelijke opbouw.
Een van de middelen waarmee gewerkt wordt is het N.I.M.O.-bulletin, dat driemaandelijks verschijnt en waarvan inmiddels twee nummers, namelijk januari en april 1967 zijn uitgekomen.
Het blad wil o.a. bieden:
— verkenning van gangbare begrippen;
— korte verslagen uit de praktijk van het opbouwwerk;
— bespreking van literatuur.
Ondanks de reserves die er bestaan ten aanzien van de mogelijkheden van opbouwwerk, is toch wel gebleken dat deze manier van werken in Nederland een reële, zij het beperkte, betekenis heeft, die zijn eigen eisen ten aanzien van deskundigheid stelt. Het is goed, mede door middel van het N.I.M.O.-bulletin deze deskundigheid te bevorderen.
Gelukkig blijkt uit een aantal artikelen een vrij realistische kijk. Zo b.v. in: "De beperkte mogelijkheden van methodisch opbouwwerk" in bulletin 2, van W. Zwanikken.
„Sceptici t.a.v. opbouwwerk stellen vast, dat moderne mensen geen behoefte meer hebben aan 'gemeenschap' in dorp of streek, buurt of wijk, men is te mobiel geworden. Opbouwwerk is echter niet gericht op territoriale gemeenschapsvorming, maar op fundamentele democratisering. Bij voorbeeld, de aard van de voorzieningen die men wenst in wijk of buurt, samen met de bewoners verkennen en in sommige gevallen zelf realiseren, kan ook een stuk opbouwwerk betekenen'.
Het lijkt me inderdaad vruchtbaarder te trachten het begrip fundamentele democratisering uit te werken en in concreto na te streven, dan een territoriaal gemeenschapsideaal te willen verwezenlijken.
In het kader van die democratisering vallen allerlei wel of niet bewust als opbouwwerk of maatschappelijke opbouw aangekondigde verschijnselen in Nederland te signaleren, zo b.v. de spontane, illegale zelfwerkzaamheid tot behoud van de Schiedamse Schildersbuurt (bulletin 2), de door Mulisch in 'Bericht aan de rattenkoning' zo genoemde 'geraffineerde, unieke technieken' tesamen de methode der provocatie te noemen, die bezig is (of was althans in 1966. R.Z.) de regentenmentaliteit te slopen.
'Interessant met betrekking tot maatschappelijke opbouw', zegt Vroemen in een korte bespreking van dit boek in bulletin 2. Gevolgtrekkingen betreffende theorie-theorievorming in verband met democratisering worden in die bespreking niet gemaakt; b.v. in hoeverre mag/kan een opbouwwerker provoceren?
Het is te hopen, dat dit ooit wel gedaan wordt, zodat het niet bij deze losstaande signaleringen blijft. Overigens hadden in verband met provocatie ook Roel van Duyn's „Het witte gevaar" en de geschriften van Duco van Weerlee, die Mulisch een buitenstaander noemen, wel besproken mogen worden.
Misschien komt dat nog.
Interessant in verband met de broodnodige ontideologisering van opbouwwerk (enz.) zouden ook zijn de bespreking in bulletin 1 en de repliek en dupliek in bulletin 2, op 'opmerkingen over de machtspositie van het opbouwwerk in grote

steden' van G. P. A. van Braam in 'Mens en Maatschappij', jrg. 41, no. 4, juli/augustus 1966.
Ik meen echter dat er daarbij met betrekking tot de begrippen, macht, hulp, vertrouwen en deskundigheid nogal wat door elkaar heen gehaald en bij elkaar langs gepraat wordt.
Maar er is tenminste een begin van discussie over het netelige begrip macht in het opbouwwerk.
Het gaat te ver, beide bulletins geheel te bespreken. Ik vermeld slechts de praktijkbeschrijving ‚Buurtopbouwexperiment', van M. V. W. Metzemaekers in bulletin 1. Interessant en m.i. voor nadere analyse en evaluatie vatbaar. Voorts een interview van Vroemen met oud-staatssecretaris Egas, die het N.I.M.O. provoceert tot provocatie.
Hoewel hij het zou willen, is echter niet iedere interviewer een Bibeb in zijn typering van een persoon.
De literatuursignalering komt in het 2e bulletin aardig uit de verf; in het eerste wordt het belangrijke boek van W. W. en L. J. Biddle: 'The community development process' besproken.
De 'Muurkrant' met functie-advertenties kan zijn nut hebben.
Het hardgroene, wat rommelige uiterlijk van het bulletin vind ik niet geweldig, hoewel de lay-out van het tweede bulletin vooral qua pagina indeling beter is dan van het eerste.
Er is een start; hopelijk komen de goede bedoelingen in volgende nummers nog wat beter uit de verf.

R. Z.

N.I.M.O.-bulletin;
uitgave van het Nederlands Instituut voor Maatschappelijke Opbouw.
Redactiesecr.: Stadhouderslaan 146, Den Haag.
Adm. uitg.: H. Gianotten, Bredaseweg 57, Tilburg.
Verschijnt 4 x per jaar; abonnementsprijs *f* 9; reductie bij collectieve abonnementen.

algemene bijstandswet

enkele uitspraken van de kroon en gedeputeerde staten op beroepschriften (IV)

voorwaarde van inschrijving bij het gewestelijk arbeidsbureau

Door Burgemeester en Wethouders is aan bijstandaanvrager, van beroep orgelreparateur, bijstand verleend op de voet van de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW) onder de voorwaarde, dat betrokkene ingeschreven blijft als werkzoekende bij het Gewestelijk Arbeidsbureau en dat hij medewerking verleent aan het krijgen van passende arbeid.
Het door betrokkene ingediende bezwaarschrift tegen deze voorwaarde is door Burgemeester en Wethouders ongegrond verklaard. De beslissing van Burgemeester en Wethouders steunt op de overweging, dat aanvrager als orgelreparateur niet voldoende werk heeft en deswege niet in zijn onderhoud kan voorzien, zodat bijstand dient te worden verleend krachtens de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers onder de bovenaangegeven voorwaarden.
Nadat betrokkene in beroep is gekomen beslissen Gedeputeerde Staten, met vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders, dat hem individuele bijstand moet worden verleend zonder de voorwaarde dat hij zich bij het Gewestelijk Arbeidsbureau laat inschrijven.
Deze beslissing is gebaseerd op de overweging, dat artikel 1 sub a van de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers onder werknemers verstaat hij, die voor de voorziening in het bestaan in hoofdzaak is aangewezen op arbeid in dienstbetrekking. Betrokkene is hiervoor in hoofdzaak (60 %) aangewezen op zijn werkzaamheden als zelfstandig reparateur, zodat de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers niet op hem van toepassing is.
Van de beslissing van Gedeputeerde Staten zijn Burgemeester en Wethouders in beroep gekomen bij de Kroon, die als volgt overweegt.
Uit de stukken blijkt, dat appellant vele jaren lang door zijn beroep van zelfstandig orgelreparateur in zijn bestaan heeft kunnen voorzien.
Als gevolg van structurele veranderingen in de samenleving heeft hij de laatste jaren hierin nog slechts voor 60 tot 70 % een dagtaak.
Mede gezien zijn leeftijd (61 jaar) kan van hem niet gevergd worden, dat hij zijn werkzaamheden als zelfstandig orgelreparateur beëindigt om een andere volledige werkkring in loondienst te aanvaarden.
De mogelijkheid moet vrijwel uitgesloten worden geacht, dat aan betrokkene door bemiddeling van het Gewestelijk Arbeidsbureau passende nevenwerkzaamheden aangeboden zouden kunnen worden voor één tot twee dagen per week, gedurende welke hij niet meer als orgelreparateur werkzaam kan zijn.
De onderwerpelijke voorwaarde had in dit geval niet gesteld dienen te worden.
Beroep ongegrond verklaard.

(KB 13 maart 1967, nr. 26).

bijstand voor ten hoogste drie maanden;
voorwaarden ter bevordering van inschakeling van betrokkene in het arbeidsproces

Betrokkene heeft bijstand gevraagd in de kosten van levensondehroud aangezien hij wegens ziekte van zijn vrouw, die bedlegerig is, niet van huis kan.
Burgemeester en Wethouders hebben bij besluit van 12 januari 1966 beslist, dat

hem vanaf 1 december 1965 nog gedurende ten hoogste drie maanden de normale bijstandsuitkering zal worden verstrekt onder de voorwaarde, dat zijn echtgenote onder specialistische behandeling wordt gesteld, opdat betrokkene zo spoedig mogelijk in de gelegenheid zal zijn werk te aanvaarden en dat hij ook overigens die maatregelen treft, waardoor zijn inschakeling in het arbeidsproces zal kunnen worden bevorderd.
Het tegen deze beslissing ingediende bezwaar wordt ongegrond verklaard.
Het daarop bij Gedeputeerde Staten ingediende beroep wordt eveneens ongegrond verklaard.
Van de beslissing van Gedeputeerde Staten is betrokkene in beroep gekomen bij de Kroon, die als volgt overweegt.
Terecht zijn aan de bijstand enige voorwaarden verbonden, welke erop gericht zijn de inschakeling van de betrokkene in het arbeidsproces te bevorderen.
Voorts moet het juist worden geacht, dat Burgemeester en Wethouders tot meerdere waarborg voor het nakomen door appellant van deze voorwaarden hebben bepaald, dat de bijstand van 1 december 1965 af nog ten hoogste drie maanden zal worden verleend.
Ook indien rekening wordt gehouden met de omstandigheid, dat het besluit van Burgemeester en Wethouders op 13 januari 1966 is verzonden, is aan appellant niettemin een voldoende termijn gegund om aan de gestelde voorwaarden te voldoen. Beroep ongegrond verklaard. (KB 10 april 1967, nr. 9)

bijstand voor gederfd loon van dochter, die voortdurend zieke, thuis verpleegde moeder, in het huishouden moet vervangen

ingangsdatum van de bijstand

Betrokkene heeft 25 mei 1965 bijstand aangevraagd voor gederfd loon van zijn dochter, die wegens voortdurende ziekte van de moeder, die thuis verpleegd wordt, haar in het huishouden moet vervangen, alsmede voor de kosten wegens kost en winwoning ad *f* 20,– per week, zakgeld *f* 2,50 per week en kleding en vakantie geld ad *f* 450,– per jaar.
Burgemeester en Wethouders hebben bijstand verleend tot een bedrag van *f* 167,– per maand, ziekenfonds vergoeding en aanvullingspremie daarin begrepen, ingaande 1 juni 1965.
Het bezwaar van betrokkene, onder meer tegen de ingangsdatum welke naar zijn mening 1 januari 1965 moet zijn, wordt ongegrond verklaard.
Het door betrokkene ingestelde beroep wordt door Gedeputeerde Staten eveneens ongegrond verklaard. Het College overweegt, dat het door appellant gestelde, niet op de hoogte te zijn met de Algemene Bijstandswet, geen afdoende reden is voor de late indiening van de aanvraag en dat de financiële positie van het gezin geen aanleiding vormt te beslissen, dat de bijstand met terugwerkende kracht moet worden verleend. Van de beslissing van de Gedeputeerde Staten is betrokkene bij de Kroon in beroep gekomen.
De Kroon overweegt, dat zich in het onderwerpelijke geval geen zodanige bijzondere omstandigheden voordoen, dat grond bestaat aan het verzoek van appellant te voldoen de datum van ingang van de bijstandverlening te stellen op 1 januari 1965. Beroep ongegrond verklaard. (KB 14 april 1967, nr. 16)

bedrag van de bijstand voor kostganger

Betrokkene, kostganger heeft 30 juni 1965 bijstand gevraagd in de kosten van levensonderhoud. Zij is 80 jaar en ziet slecht, waardoor zij veel serviesgoed breekt.

Burgemeester en wethouders hebben op de aanvraag afwijzend beschikt aangezien aanvraagster een inkomen heeft van *f* 224,34 per maand hetwelk hoger ligt dan de bijstandsnormen, welke in de gemeente voor kostgangers, alleenstaanden wordt aangehouden, te weten *f* 211,40 per maand.
Het bezwaarschrift wordt ongegrond verklaard.
Het bij Gedeputeerde Staten ingediende beroepschrift wordt eveneens ongegrond verklaard aangezien het inkomen van aanvraagster uitgaat boven het bedrag van de bijstandsuitkering in de betreffende gemeente en de gemeente bereid is de schade die betrokkene aanricht en de extra kosten van behandeling door een elders verblijvende oogarts jaarlijks in aanmerking te nemen voor een bijstandsuitkering.
Van deze uitspraak is betrokkene in beroep gekomen bij de Kroon, waarbij onder meer wordt aangewend, dat zij extra brandstof en — gezien haar slechte gezichtsvermogen — ook extra verlichting nodig heeft. Ook heeft zij een breukband nodig.
De Kroon overweegt als volgt.
Betrokkene, die 80 jaar oud is en bij haar neef inwoont, heeft regelmatig extrakosten, omdat de was buitenshuis moet geschieden, wegens extra brandstof en — gezien haar slechte gezichtsvermogen — extra verlichting en dergelijke.
Mede gelet op deze extra kosten moet haar inkomen niet toereikend worden geacht voor de voorzieningen in de noodzakelijke kosten van het bestaan, zodat aan betrokkene alsnog bijstand dient te worden verleend.
Een bijstand van *f* 10,— per week is, gegeven de omstandigheden van betrokkene ten tijde van de aanvraag, noodzakelijk en voldoende.
Hierbij zijn buiten beschouwing gelaten de bijzondere kosten wegens oogspecialistische hulp en aanschaffing van een breukband, waarvan in de stukken sprake is, aangezien voor deze kosten afzonderlijke bijstand gevraagd kan worden.
Met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten bepaald, dat aan betrokkene van 30 juni '65 af, gegeven de toen geldende omstandigheden, alsnog bijstand dient te worden verleend tot een bedrag van *f* 10,— per week. (KB 14 april 1967, nr. 18).